

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/249/2013
Identifikačné číslo spisu: 1311206552
Dátum vydania rozhodnutia: 17.06.2015
Meno a priezvisko: JUDr. Janka Cisárová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2015:1311206552.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad č. 4, IČO: 00 151 700, zastúpeného advokátskou kanceláriou Majerník & Miháliková, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Panenská č. 23, IČO: 47 232 200, proti žalovanému C. R. bývajúcemu v R., zastúpeného advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 8, IČO: 36 853 186, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 19 C 26/2012, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2013 sp.zn. 2 Co 375/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2013 sp.zn. 2 Co 375/2012 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava III 16. júna 2011 sa žalobca domáhal zaplatenia 12 791,01 € s príslušenstvom. Uviedol, že túto sumu zaplatil žalovanému ako náhradu trov konania o zaplatenie 53 774,15 €, na podklade v tom čase právoplatného súdneho rozhodnutia (rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 5. mája 2008 č.k. 4 Cb 14/2003-726 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. mája 2009 sp.zn. 4 Obo 117/2008), ktoré ale v dôsledku neskoršieho zrušenia nálezom Ústavného súdu zo dňa 25. augusta 2010 sp.zn. III. ÚS 131/2010-39, stratilo právoplatnosť a táto právna vec (o zaplatenie 53 774,15 €) bola vrátená Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Bol toho názoru, že keďže nálezom ústavného súdu došlo k zrušeniu rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, na základe ktorého bola náhrada trov žalovanému (k rukám jeho vtedajšej právnej zástupkyne) zaplatená, a ktoré bolo jediným dôvodom takéhoto plnenia, majetkový prospech žalovaného vo forme náhrady trov konania predstavuje bezdôvodné obohatenie, ktoré je povinný žalovaný vydať tomu, na úkor koho sa obohatil.

Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) uznesením zo 4. septembra 2012 č.k. 19 C 26/2012-85 prerušil konanie do právoplatného skončenia dovolacieho konania proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. júna 2012 vedeného pod sp.zn. 3 Obo

166/2010. Rozhodnutie o prerušení konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. súd prvého stupňa odôvodnil tým, že v dôsledku podania dovolania žalovaným sa pred dovolacím súdom opätovne rieši otázka náhrady trov konania (pozn. dovolacieho sudu o zaplatenie 53 774,15 €) a riešenie tejto otázky dovolacím súdom má význam pre aj pre rozhodnutie súdu v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia, v ktorom sa žalobca domáha vydania už zaplatených trov konania.

Krajský súd Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu uznesením z 30. apríla 2013 sp.zn. 2 Co 375/2012 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.). Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa a uviedol, že z právoplatne skončeného konania vedeného na Krajskom súde v Bratislave pod sp.zn. 4 Cb 14/2003 vyvstane aj jednoznačný záver o tom, či žalobca bude povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v plnej výške, resp. v určitom pomere alebo naopak povinným zostane žalovaný a túto otázku si nemôže súd prejednávajúci žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia vyriešiť ani ako predbežnú právnu otázku. Podporne uviedol, že prerušenie konania o vydanie bezdôvodného obohatenia je o to vhodnejšie, pretože zabráni vzniku ďalších sporov, prípadne konaniam (napr. exekučné konanie a pod.).

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom žiadal napadnuté uznesenie, ako aj uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 237 písm. f/ O.s.p. Žalobca odňatie možnosti konať videl v dvoch smeroch a to, a/ odvolací súd sa nevyšporiadal s odvolacími dôvodmi, v dôsledku nedostatkov odôvodnenia je rozhodnutie nepreskúmateľné, arbitrárne a b/ prerušenie konania nemá oporu v § 109 ods.2 písm. f/ O.s.p. (pozn. dovolacieho súdu, správne má byť písm. c/).

Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu žiadal tento mimoriadny opravný prostriedok odmietnuť a priznať mu náhradu trov konania. K dovolateľom tvrdenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. s poukazom na ustálenú judikatúru (R 111/1998) uviedol, že nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia predstavuje tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá sama o sebe prípustnosť dovolania nezakladá, a preto nie je dovolanie žalobcu v zmysle ním namietaného dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. prípustné. Tiež uviedol, že v danom prípade sa jedná o tzv. fakultatívne prerušenie konania, ku ktorému môže súd pristúpiť na základe vlastnej úvahy o pozitívnom naplnení hypotézy právnej normy (§ 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), prerušením konania pôjde o legitímnu aplikáciu procesnej možnosti; ak sa odvolací súd s výrokom napadnutého uznesenia o prerušení konania a jeho dôvodmi stotožní, nemôže v takomto procesnom postupe ipso facto spočívať odňatie možnosti konať.

Žalobca k vyjadreniu žalovaného uviedol, že rozhodovacia prax dovolacieho súdu v posudzovaní otázky nedostatkov odôvodnenia ako vady podľa § 237 písm. f/ O.s.p. alebo tzv. inej vady podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. nie je jednotná. K argumentu, že prerušenie konania samo osebe nie je odňatím možnosti konať uviedol, že sa nevzťahuje na tento skutkový prípad (konanie je prerušené), a preto nie je možné naň prihliadať. S odkazom na nálezy ústavného súdu poukázal, že prekážky postupu konania sú taxatívne vymedzené v § 107 až 111 O.s.p., ktoré neobsahujú právnu normu umožňujúcu všeobecnému súdu nekonať a nerozhodovať vo veci len z dôvodu, že v súvisiacom spore je začaté dovolacie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)], po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V preskúmvanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu,

proti ktorým je prípustné dovolanie, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadol žalobca dovolaním, nemá znaky žiadneho z uznesení, proti ktorým je dovolanie prípustné. Dovolanie žalobcu preto podľa ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. neprichádza do úvahy.

V ustanovení § 237 O.s.p. sú vymenované vady, ktoré sú dôvodom prípustnosti dovolania smerujúceho proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. V zmysle tohto zákonného ustanovenia je dovolanie prípustné, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ak ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, ak účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, ak v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát (písm. a/ až g/). Treba zdôrazniť, že prípustnosť dovolania nie je založená už tým, že dovolateľ určitú vadu konania tvrdí, ale až zistením, že konanie je takou vadou skutočne postihnuté. Existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. žalobca netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

V dovolaní výslovne žalobca namieta vadu konania vyplývajúcu z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., ku ktorej malo dôjsť nedostatočným odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu a samotným rozhodnutím o prerušení konania.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Úvodom treba uviesť, že otázka, či nepreskúmateľnosť namietaného súdneho rozhodnutia zakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. nie je v súčasnosti posudzovaná senátmi najvyššieho súdu jednotne. V súčasnej dobe sa väčšina senátov najvyššieho súdu vo svojej rozhodovacej činnosti odchýlila od právneho názoru vyjadreného v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. augusta 1997, sp.zn. 2 Cdo 5/1997 uverejnenom v Zbierke a stanovisk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 111/1998 (k tomu porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn 1 Cdo 126/2012, 1 Cdo 191/2012, 1 Cdo 187/2013, 1 Cdo 229/2012, 2 Cdo 147/2014, 2 Cdo 132/2011, 4 Cdo 198/2014, 4 Cdo 163/2011, 5 Cdo 110/2012, 5 Cdo 267/2013, 5 Cdo 234/2013, 6 Cdo 37/2012, 6 Cdo 209/2013, 7 Cdo 31/2011, 8 Cdo 142/2014 a ďalšie). Zároveň je ale nutné konštatovať, že nie každé nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia je takou vadou konania, ktorú je možné považovať za odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom. Založenie prípustnosti dovolania na základe nepreskúmateľnosti v zásade by nemalo závisieť od subjektívnych okolností, ale výlučne okolností objektívnych. Bude tomu tak v prípade, ak v dovolaní vytýkané nedostatky vo svojej podstate spochybňujú základné premisy presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia súdu, vtedy je nutné zaoberať sa tým, či rozhodné skutkové a právne závery súdu, na ktorých založil svoje namietané rozhodnutie, nie sú arbitrárne, prípadne svojvoľné, a či z ústavného ale i zo zákonného hľadiska tieto možno považovať za neospravedliteľné a neudržateľné.

Vada konania vymedzená v citovanom ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.).

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. V spojitosti s § 167 ods. 2 O.s.p. toto ustanovenie primerane platí aj pre odôvodnenie uznesenia súdu.

Ústavnne konformným výkladom ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. pritom treba dospieť k záveru, že s požiadavkami v ňom uvedenými je v rozpore nielen úplný, či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvedené. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia právom predvídaným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov, a teda sa mu odníma možnosť konať pred súdom (bližšie pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 6 Cdo 209/2013).

Podľa názoru dovolacieho súdu bolo takouto namietanou vadou postihnuté konanie pred odvolacím súdom v prejednávanej veci. Odvolací súd pri rozhodovaní v predmetnej veci nepostupoval v súlade s požiadavkami vyplývajúci z už spomínaného ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. a relevantnej judikatúry ELSP, ktorou je pri svojom rozhodovaní nespochybniteľne viazaný.

Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že odvolací súd okrem zopakovania doterajšieho priebehu konania uviedol, že „skutočnosť, že predmetom konania vedeného na Krajskom súde v Bratislave pod sp.zn. 4 Cb 14/2003 je rozhodnutie vo veci samej a následne na to aj rozhodnutie o náhrade trov konania vrátane trov odvolacieho konania a dovolacieho konania, je nepochybne takou skutočnosťou, ktorá odôvodňuje v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 19 C 20/2012 postup podľa ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Z právoplatne skončeného konania vedeného pod sp.zn. 4 Cb 14/2003 vyvstane aj jednoznačný záver o tom, či navrhovateľ bude povinný zaplatiť odporcovi náhradu trov konania v plnej výške, resp. určitom pomere, resp. naopak, povinným zostane odporca. V prípade, že povinným zostane v prejednávanej veci navrhovateľ jeho povinnosť zaplatiť trovy konania sa o už zaplatenú sumu 12 791,01 € zníži.“ Odvolací súd nepoukázal na ustanovenie, dôvod alebo iné zdôvodnenie, na základe ktorého by mal súd pri rozhodovaní v prebiehajúcom dovolacom konaní zohľadniť už zaplatené trovy konania alebo na základe ktorého by sa povinnosť zaplatiť trovy konania mala znížiť, hoci zodpovedanie tejto otázky malo význam pre rozhodnutie. Takého prosté konštatovanie nemôže preto obstať. Nedostatkom napadnutého uznesenia je aj úplná absencia reakcie na argumenty, ktoré žalobca uviedol v odvolaní (bod 2.2 odvolania) a argumenty obsiahnuté v rozhodnutí najvyššieho súdu sp.zn. 4 Cdo 12/2006, ktorý bol uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 3/2012, ktoré podporovali argumentáciu žalobcu. Teda odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s tým, že obdobnej veci už bolo rozhodnuté odlišne, čím nenaplnil požiadavku ústavného práva na spravodlivý proces a zachovanie princípu právnej istoty. Možno povedať, že právne neistotu žalobcu zvýšil, pretože v odôvodnení uviedol, že „stále ide o tú istú vec (vedenú na Krajskom súde v Bratislave pod sp.zn. 4 Cb 14/2003), ktorej výsledok nemôže súd v predmetom súdnom konaní vyriešiť prejudiciálne“ a tiež preto, že neuviedol na základe akého ustanovenia alebo právneho zdôvodnenia tu neexistuje riziko pre žalobcu, že bude opätovne povinný zaplatiť žalovanému trovy za konanie, ktoré už raz zaplatil.

So zreteľom na vyššie uvedené je potrebné absenciu argumentácie odvolacieho súdu v tomto smere

považovať za prejav arbitrárnosti a porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 dohovoru a tiež za vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa obsahu dovolania dovolateľ zastáva názor, v zmysle ktorého mu súdy odňali možnosť pred súdmi konať tým, že vec nesprávne právne posúdili. Pokiaľ ide o námietku nesprávneho právneho posúdenia veci, treba preto uviesť, že ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. odňatie možnosti konať pred súdom výslovne dáva do súvislosti s faktickou činnosťou súdu (s jeho procesným postupom v konaní, so samou procedúrou prejednávania veci súdom) a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právnym posúdením veci súdom, ktoré spočíva v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav, a ktoré je vyjadrené vo finálnom produkte občianskeho súdneho konania - v rozhodnutí, sa vo všeobecnosti účastníkovi tohto konania neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je v rozhodovacej praxi senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky všeobecne považované za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť iba procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), zároveň je ale zhodne zastávaný názor, že nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov samo osebe nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď R 54/2012 a tiež napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011). Nesprávnym právnym posúdením veci súd totiž neznemožňuje účastníkovi konania realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia a neodníma mu možnosť pred súdom konať.

Vzhľadom na výskyt procesnej vady konania uvedenej v § 237 O.s.p., ktorá zakladá prípustnosť dovolania a zároveň aj jeho opodstatnenosť, dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, ods. 4 O.s.p.). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom dovolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.